

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки на підставі прилюдного захисту дисертації «Безпековий вимір політичної стабільності: політико-інституційні основи в сучасній Україні» зі спеціальності 052 Політологія 25 листопада 2023 року.

Омельченко Станіслав Валентинович, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив 2020 року Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара зі спеціальністю 052 Політологія.

Навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара з 2020 року до теперішнього часу.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – Ставченко Сергій Вікторович, д-р політичних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри політології.

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, 4 статті у наукових фахових виданнях України:

1. Омельченко С. В. Політична безпека: внутрішньополітичні виклики та загрози. Науковий журнал «Політикус». Випуск 6. 2021. 49-53. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-6.8> (Категорія «Б», Index Copernicus).

2. Омельченко С. В. Інституційні основи політичної стабільності: безпековий вимір. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках. 4(2). 88-94. DOI <https://doi.org/10.15421/342126> (Категорія «Б», Index Copernicus).

3. Омельченко С. В. Політико-інституційні засади безпекових рішень: контекст сучасних сталих демократій. Регіональні студії. 2022. №29. 67-71. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.29.10> (Категорія «Б», Index Copernicus)

4. Омельченко С. В. Виміри інституційної спроможності в контексті формування середовища політичної безпеки в державах демократичного транзиту. Регіональні студії. 2023. №32 76-80. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.32.12> (Категорія «Б», Index Copernicus).

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Кривошеїн В. В., д-р політичних наук, проф., Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, виконуючий обов'язки декана факультету суспільних наук і міжнародних відносин. Зауважень немає.

Арабаджиев Д. Ю., д-р політ. наук, проф., Національний університет «Запорізька політехніка», завідувач кафедри загальноправових та політичних наук. Дисертаційному дослідженню, що рецензується, притаманні й деякі дискусійні положення, з якими важко погодитись.

1. Доцільно було б встановити специфіку прийняття безпекових рішень в сучасному ЄС в контексті євроінтеграції сучасної України. Зокрема можна було б представити сучасні безпекові директиви Євросоюзу, відповідно до яких буде трансформуватися український безпековий сектор.

2. Робота С. Омельченка була б більш повним відображенням сучасних тенденцій та процесів у сфері формування політичної безпеки, якби автор наголосив на ролі та значенні незалежних центрів експертної оцінки безпекової ситуації. Зокрема доречним було б звернення до практик аналітико-експертної роботи «фабрик думки» (think tanks) безпекового сектору.

3. Дисертація значно б виграла, якби автор визначив ключові виклики та загрози для політичної стабільності України в період повномасштабного вторгнення. Зокрема вартою уваги є тема інформаційно-психологічних спеціальних операцій та пропагандистської й комунікаційної роботи з боку країни-агресора. Вказані аспекти вимагають системної аналітики, моніторингу та оцінки з метою захисту національної державності.

4. Доволі бажаною в контексті розуміння вектору процесів демократизації України у післявоєнний період була б демонстрація розуміння автора стосовно участі політичних партій та груп інтересів у формуванні безпекової політики. Елемент політичних інтересів є істотним для конкретної конфігурації взаємодії політичних інститутів, зокрема державної влади та опозиційних політичних сил.

5. Досить перспективним напрямком для дослідження безпекового сектору політичної системи України було б з'ясування перспективної ролі Збройних Сил та інших формувань Сил Оборони у просуванні безпекових рішень у післявоєнний період на основі досвіду повномасштабного вторгнення. Питання політичного впливу військової еліти в Україні, а також його співвідношення з цивільними структурами прийняття безпекових рішень допомогло б здобути уявлення про перспективну трансформацію національної політики безпеки.

Вищенаведені спірні положення мають дискусійний характер і не впливають на належний рівень дисертації на здобуття наукового ступеню доктора філософії, що рецензується. Спірність окремих положень, про які мова йде вище, притаманна будь-якій креативній роботі, зокрема науковій роботі, представлений на здобуття наукового ступеню доктора філософії із зазначеного напрямку дослідження. Тому автору пропонується в подальшому здійснити творчий пошук науково-аргументованих відповідей на висловлені запитання та спірні положення даної роботи. Висловлені зауваження не стосуються

основних положень дисертації, не ставлять під сумнів наукову новизну, теоретичну та практичну цінність роботи, особистий внесок автора, ґрунтовну методологічну базу, глибину та об'єктивність проведеного аналізу, достовірність отриманих результатів.

Дзьобань О. П., д-р філос. наук, проф., Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого МОН України, професор кафедри філософії.

Підкреслюючи в цілому високий науковий рівень виконаної роботи, водночас варто зупинитися на окремих положеннях і висновках С. Омельченка, які мають дискусійний характер або потребують додаткового обґрунтування.

По-перше, у дисертації не надається увага таким дослідженням, як класичні роботи Генрі Кісенджера, а також Збігнева Бжезинського. На основі їх розробок було підготовлено бачення політико-інституційного забезпечення демократії в умовах зовнішніх загроз та геополітичних протистоянь.

По-друге, у дисертації наголошено на необхідності формування інституційних конфігурацій політичної співпраці в умовах кризових періодів розвитку. Водночас автор неповною мірою відповідає на питання, які саме політичні інститути повинні входити до так званого «контурі політико-інституційного забезпечення» політичної безпеки.

По-третє, досить доречно було б розкрити особливості формування системи політичної безпеки та безпекової політики в країнах Центральної та Східної Європи (зокрема, країн «Вишеградської четвірки» та балканських держав ЄС, які є сусідніми до України та які формують надзвичайні та нормативні комплекси політико-інституційної співпраці щодо захисту політичної безпеки.

По-четверте, в сучасному світі дедалі більш актуальним стає необхідність відповідності демократичної політики безпеки цілям та пріоритетом глобального сталого розвитку. Бажано почути точку зору автора на стан та перспективи сталого розвитку в порядку денного української політичної системи в період військового вторгнення росії.

Перелічені зауваження не ставлять під сумнів отримані фундаментальні, ґрунтовні наукові результати та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації С. Омельченка. Відзначені недоліки та дискусійні положення не стосуються актуальності роботи, наукової новизни, достовірності та практичної цінності отриманих результатів дисертаційного дослідження. Разом з тим, висловлені зауваження носять виключно рекомендаційний характер, оскільки окреслюють перспективні напрями подальших наукових розробок досліджуваної теми.

Третяк О. А., доктор політичних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, завідувач кафедри політології. Дисертаційне дослідження С. Омельченка здійснено на належному високому

науково-теоретичному рівні. Проте слід акцентувати увагу на окремих дискусійних положеннях.

По-перше, в у своїй роботі дисертант справедливо приділяє значну увагу питанням прийняття безпекових рішень в умовах демократичної політичної системи. Проте, як на мене, робота значно б виграла, якби в ній було відображено значенням демократичної публічності та прозорості процедур ухвалення цих рішень. Це розкрило конкретний емпіричний зміст роботи в контексті європейської інтеграції України.

По-друге робота в основному присвячена інституційному дизайну політичної безпеки на макрорівні. Проте доречним є запитання: яке значення для формування демократичної політики безпеки сучасної України відіграє рівень локальних громад? Відповідь на нього значно посилило б наукові політологічні уявлення про загальну архітектуру політичної безпеки в Україні.

По-третє, у третьому розділі автор говорить про оптимізацію політико-інституційних взаємодії влади та опозиції в сучасній Україні. При цьому також виникає запитання: якими є основні виклики та загрози політико-інституційного середовища в умовах війни та воєнного стану?

Висоцький О. Ю., д-р політичних наук, проф., Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри міжнародних відносин. Дисертаційне дослідження С. Омельченка здійснено на належному високому науково-теоретичному рівні. Разом з тим, деякі положення дисертації є дискусійними, що у свою чергу пов'язано з означенням дисертантом власної позиції з цих питань. Тому варто зробити певні зауваження та рекомендації для подальшого удосконалення обумовленої проблематики.

1. Зокрема в роботі не згадано таких видатних теоретиків політичної безпеки, як Джуліан Зелізер, Лінда Монсіс, Майк Славен, Стефан Кролл. На роботах вказаних науковців ґрунтується велика кількість теоретичних концепцій та практичне осмислення інституційного виміру політичної безпеки в сучасній політичній науці та науці міжнародних досліджень.

2. Робота б значно виграла, якби дисертант розглянув у своїй роботі кейси таких країн, як Сирія, Ірак, Афганістан тощо, з метою виявлення досвіду спроможності/неспроможності та функціональності політико-інституційного контуру політичної безпеки. Також у цьому контексті варто було б розглянути проблему «провальних держав» (failed states) та їх безпекової спроможності.

3. Дисертація набула б більш завершеного вигляду, якби в ній було вивчено етнополітичні та міжнародні аспекти політичної стабільності і взаємодії українських політичних інститутів з інституціями партнерських країн у період російської навали.

Слід акцентувати, що позначені зауваження та дискусійні положення змісту дисертації не ставлять під сумнів теоретичну та практичну цінність

дисертаційної роботи, тим більш належну високу оцінку рівня її виконання. Ставченко С. В., доктор політичних наук, професор, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, професор кафедри політології. Зауважень немає.

Тимченко М. М., кандидат політичних наук, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, доцент кафедри політології. Зауважень немає.

Результати відкритого (онлайн) голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

На підставі результатів відкритого (онлайн) голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Омельченка Станіслава Валентиновича ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 052 Політологія.

Голова разової
спеціалізованої вченої
ради

Віталій
КРИВОШЕЇН